

Konferencia Agroprogress

Využijeme konečne šancu alebo ju premrháme, ale s vážnymi dôsledkami pre domácich poľnohospodárov, potravinárov a spotrebiteľov?

konferencia Agroprogress

Predseda Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory Emil Macho prezentoval počas konferencie Agroprogress 2019 v Trnave, ktorá sa uskutočnila 7. novembra, pohľad na ozdravenie slovenského agropotravinárstva.

Prichádza rozhodujúce obdobie, ktoré môže na jednej strane pomôcť zvýšiť konkurencieschopnosť slovenského poľnohospodárstva a potravinárstva, ale na strane druhej môže aj nenávratne zatĺcť ďalší klinec do rakvy domáceho agropotravinárstva. Naša budúcnosť skutočne záleží od toho, ako využijeme nové programovacie obdobie v rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky po roku 2020 a ako sa štát postaví k návrhu budúcoročného štátneho rozpočtu práve v oblasti agropotravinárstva.

Nie je nič podstatnejšie pre zvýšenie konkurencieschopnosti nášho chlebového odvetvia, ako sú tieto dva nástroje, ktoré v zásadnej miere ovplyvnia jeho ďalšie fungovanie.

Politici o slovenskom poľnohospodárstve a potravinárstve s obľubou hovoria ako o strategickom odvetví národného hospodárstva. S takýmto prívlastkom je označené aj v Programovom vyhlásení vlády na roky 2016 – 2020. Žiaľ, naše dlhoročné skúsenosti nie vždy potvrdzujú, že poľnohospodárstvo a potravinárstvo bolo za tie roky od vstupu SR do EÚ skutočne strategickým odvetvím národného hospodárstva.

Dovolím si povedať, že naša krajina, spoločnosť a najmä politici sa musia konečne raz a navždy jasne vyjadriť, akú majú predstavu o ďalšom vývoji domáceho agropotravinárstva. Či budeme skutočne hovoriť o strategickom odvetví národného hospodárstva a podľa toho prispôbime aj finančnú stratégiu krajiny ako celku alebo sa bude štát aj v budúcnosti primárne sústreďovať len na vybrané

oblasti a podporovať predovšetkým automobilový priemysel? Ak má platiť druhá alternatíva, tak so všetkými dôsledkami v podobe ovládnutia slovenského trhu zahraničnými potravinami a totálnym poklesom potravinovej sebestačnosti štátu.

Som nesmierne rád, že práve v čase, keď sa rozhoduje o budúcej podobe Spoločnej poľnohospodárskej politiky v novom programovacom období a rovnako aj o budúcom štátnom rozpočte, sa koná dnešná konferencia. Verím, že aj ona svojimi výstupmi prispeje k tomu, aby verejnosť, a politici predovšetkým, si viac osvojili fakt, že vyššia podpora do agropotravinárstva znamená nižšiu potravinovú závislosť od dovozov a zdravšiu populáciu.

Nástroj na zvýšenie konkurencieschopnosti: Spoločná poľnohospodárska politika po roku 2020

konferencia Agroprogress

Kľúčom ku všetkému je správne nastavená Spoločná poľnohospodárska politika po roku 2020 a jej správne implementovanie do praxe. Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora preto naďalej pokračuje v aktivitách na medzinárodnom poli ako súčasť Konzorcia samosprávnych organizácií ČR, ktoré presadzuje na pôde Európskej komisie, Rady, Európskeho parlamentu, európskej organizácie COPA COGECA a ďalších lobistických inštitúcií v Bruseli. Máme päť hlavných priorít, ktoré sa pokúšame presadiť v novom programovacom období a o ktorých pravidelne rokujeme aj s predstaviteľmi nového, už zelenšieho Európskeho parlamentu.

Priorita 1 - Zastropovanie:

HLAVNÝ CIEĽ: Odmietnutie povinného zastropovania, presadenie dobrovoľnej implementácie zastropovania na základe subsidiarity členských štátov

Priorita 2 - Definícia skutočného poľnohospodára:

HLAVNÝ CIEĽ: Odmietnutie povinnej implementácie, podpora implementácie na základe nariadenia Omnibus (t.j. dobrovoľnosť)

Priorita 3 - Viazané platby:

HLAVNÝ CIEĽ: Presadenie navýšenia obálky pre podporu príjmu viazaného na produkciu na 16 + 4 % alebo 20 + 5 %

Priorita 4 - Spolufinancovanie II. piliera SPP:

HLAVNÝ CIEĽ: Zabezpečenie výpočtu alokácie finančných prostriedkov pre II. pilier SPP – Programy rozvoja vidieka - na základe celkovej alokácie vyčlenenej pre II. pilier v rámci programovacieho obdobia 2014 - 2020, nielen z alokácie platnej pre rok 2020. Nie kráteniu rozpočtu pre II. pilier

Priorita 5 - Národné podpory

HLAVNÝ CIEĽ: Otvorenie diskusie k revízii limitov poskytovania národných dotácií s cieľom vyrovnanie podmienok v národných i regionálnych podporách, jednotný trh v priestore EÚ nie je jednotným trhom - vzhľadom k rozdielnej výške národných rozpočtov sa súťaž na jednotnom trhu pre štáty s menším rozpočtom stáva nerovnou

Súbežne s presadzovaním týchto priorít na medzinárodnom poli chceme, aby sa podstatné zmeny udiali aj pri implementácii budúcej SPP priamo do domácej legislatívy. Mimoriadne podstatné bude, aby sme finančné prostriedky z nového programovacieho obdobia využili maximálne efektívne a transparentne. Výzvy musíme nastaviť najmä na podporu špeciálnej rastlinnej a živočíšnej výroby, ktoré prinášajú na vidieku zamestnanosť. Sme za to, aby sa zrušilo subjektívne hodnotenie projektov externými hodnotiteľmi. Veľkou výzvou pre nás je aj zavedenie normatívo v na investície po vzore Českej republiky. Za dôležitý prvok zefektívnenia poskytovania podpôr na rozvoj vidieka považujeme aj využitie tzv. finančných nástrojov (bonifikácia úrokov z komerčných úverov, odpustenie časti istiny). Všetko sú to zmeny, ktoré je potrebné zakomponovať do druhého piliera SPP.

Nástroj na zvýšenie konkurencieschopnosti: Rozpočet 2020

Príprava budúcoročného štátneho rozpočtu vrcholí a to viac silnejú požiadavky domáceho

agropotravinárskeho sektora na finančne silný a stabilný rozpočet. O to intenzívnejšie, že bohaté západoeurópske krajiny poskytujú svojim podnikateľom nielen niekoľkonásobne vyššiu štátnu pomoc, ale aj ďalší finančný benefit vo forme skrytých národných podpôr. Skryté národné podpory tak silne deformujú skutočné výšky národných podpôr jednotlivých krajín EÚ a vytvárajú priepastný rozdiel medzi tými, ktorí na to majú a ktorí už dávno pochopili skutočný význam poľnohospodárstva a potravinárstva a tými druhými, krátkozrakými alebo finančne slabšími hráčmi v európskom priestore.

Slováci v porovnaní s ich západoeurópskymi kolegami tak nielenže pôsobia ako chudobní príbuzní, ale skutočne nedokážu výrobnými nákladmi konkurovať európskym producentom napríklad zemiakov alebo jablák, ktorí prosperujú vďaka vysokým podporám ich domovského štátu.

Naše predstavy o štátnom rozpočte a výške štátnej pomoci sme v októbri verejne ako predsedajúca agropotravinárska samospráva Rade poľnohospodárskych a potravinárskych samospráv SR (RPPS SR) tlmočili aj pred schvaľovaním štátneho rozpočtu v Národnej rade SR.

Apelujeme na poslancov NR SR, aby schválili silný rozpočet, ktorý zmierni prehlbovanie rozdielu v podporách v rámci krajín EÚ a najmä v porovnaní s okolitými štátmi V4.

Počas tlačovej besedy sa hovorilo najmä o tom, ako zlepšiť imidž agropotravinárstva

Slovenskí poľnohospodári a potravinári dostávali počas celého tohto roka verejné prisľuby politikov o stabilnom a silnom rozpočte pre rok 2020. V kapitole Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR bolo v októbri /po schválení návrhu štátneho rozpočtu vládou SR/ vyčlenených 30 mil. eur na systémové riešenie projektu Zelená nafta pre poľnohospodárov. V rámci štátnej pomoci bol však pre poľnohospodárov a potravinárov deklarovaný len 1 milión eur. Podľa ministra financií Ladislava Kamenického majú agropotravinári ďalšiu podporu vo výške 25 mil. eur slúbenú zo zdrojov na tovary a služby. Ďalších 25 miliónov eur, by mali predstavovať financie zo všeobecnej pokladničnej správy. Dokopy ide teda o ďalších zhruba 50 mil. eur. Spolu vychádza pre poľnohospodárov a potravinárov na budúci rok 81 mil. eur, čo je približne rovnaká čiastka, ktorú im deklaroval rozpočet na rok 2019.

Potrebuje však, aby boli tieto peniaze exaktne prenesené do kategórie štátnej pomoci pre agropotravinársky sektor. Peniaze navrhujeme smerovať do výraznejšej podpory poddimenzovaného potravinárskeho sektora a do ďalšej výraznejšej podpory živočíšnej výroby a špeciálnej rastlinnej výroby. Žiaduce je rovnako pokračovať v podpore poistenia pre poľnohospodárske podniky a zároveň dotiahnuť do konca výzvy na likvidáciu kadáverov a podporu chovu hydiny a ošípaných.

V tejto súvislosti treba aj pripomenúť, že poľnohospodári v roku 2020 budú mať nižšie priame platby o viac ako 60 mil. eur. Súvisí to s presunom financií z tzv. druhého do 1. piliera, ktorý sa vzťahoval na roky 2014 - 2019. Rovnako agropotravinársky sektor v roku 2020 výrazne zasiahne zvýšenie minimálnej mzdy, sociálne balíčky a už platné zmeny v odmeňovaní za prácu cez sviatky a víkendy.

Skutočne nám ide o tom, aby silný rozpočet 2020 využili tí, ktorí na vidieku tvoria pridanú hodnotu vo forme zvyšovania zamestnanosti a výroby kvalitných regionálnych potravín. A to vedia dosiahnuť hlavne tí, ktorí zamestnávajú ľudí na dedinách prostredníctvom špeciálnej rastlinnej a živočíšnej výroby.

Máme mnohé poľnohospodárske podniky, ktoré majú príkladne diverzifikovanú činnosť, vyrábajú potraviny z poľa na stôl, vyučujú študentov v rámci systému duálneho vzdelávania, venujú sa aj nepoľnohospodárskym aktivitám. Napríklad dlhodobo spolupracujú s obcami, vytvárajú miestne komunity na posilnenie prepojenia agropotravinárstva s mikroregiónom, venujú sa ochrane životného prostredia aj nad rámec svojich bežných ekologických činností.

Z uvedených dôvodov v najbližšej dobe plánuje RPPS SR podniknúť a využiť všetky možné spôsoby k tomu, aby štátny rozpočet spoľahlivo deklaroval sľúbené finančné zdroje do sektoru agropotravinárstva.

Nástroj na zvýšenie konkurencieschopnosti: Riadenie rizík

Riadenie rizík v slovenskom poľnohospodárstve je oblasť, v ktorej výrazne zaostávame. Poľnohospodárska prvovýroba je pritom sektorom, na ktorý vplýva množstvo rizikových faktorov a nie všetky z nich dokáže poľnohospodár eliminovať vlastnými silami. Tieto rizikové faktory môžeme rozdeliť do štyroch hlavných skupín s dopadom na príjem poľnohospodára:

Cenové riziko (výkyvy cien komodít, rast cien vstupov, liberalizácia a globalizácia trhov)

Produkčné riziko (strata na úrode a kvalite vplyvom počasia, chorôb a škodcov)

Odrodové riziko (riziko odbytu málo žiadaných druhov a odrôd)

Politické riziko (zmeny politických rámcov – zmena legislatívy, nezáujem štátu o podporu poľnohospodárstva, nedostatok pracovnej sily, nezáujem o štúdium poľnohospodárskych odborov)

Riadenie rizík v poľnohospodárstve je témou, ktorá medzi poľnohospodármi rezonuje najmä v súvislosti s pribúdajúcimi extrémnymi výkyvmi počasia čoraz viac. Niektoré z rizík a ich dopadov vedia poľnohospodári zmierniť diverzifikáciou výroby, výberom a kombináciou plodín a odrôd, agrotechnickými opatreniami, komerčným poistením, zlepšením pracovných postupov, zvyšovaním produktivity práce a podobne. Na vykrytie niektorých, najmä politických a produkčných rizík, to však nestačí.

konferencia Agroproggress

Tu je potrebný zásah štátu podobne, ako je tomu v susedných krajinách. Napríklad v Maďarsku funguje už niekoľko rokov veľmi úspešne dvojpilierový systém riadenia rizika (refundácia poistného a fond ťažko poistiteľných rizík), ktorý neustále zdokonaľujú.

Na Slovensku od roku 2013 prestal štát systémovo prispievať na refundáciu časti poistného. Poľnohospodári sa môžu poistiť v komerčných poisťovniach a pri výnimočných udalostiach môže časť strát preplatiť štát podľa platnej legislatívy.

Našou snahou je, aby na Slovensku fungoval dvojpilierový systém riadenia rizík: preplácanie časti ročného poistného v kombinácii s rizikovým fondom. SPPK požaduje, aby sa rizikový fond zriadil bez ohľadu na to, ako bude vyzeráť európska legislatíva po roku 2020. Súčasný návrh nariadenia pre strategické plány, ktorý bol zverejnený 1. júna 2018, totiž hovorí o povinnom zriadení rizikového fondu pre členské krajiny. Ak by sa aj Európska únia nakoniec rozhodla ponechať vznik rizikového fondu na dobrovoľnom rozhodnutí jednotlivých členov EÚ, SPPK bude určite požadovať, aby na Slovensku tento fond vznikol.

Nástroj na zlepšenie imidžu: Projekt Hovorme o jedle a Podpor svoj odbor

SÚŤAŽNO-VZDELÁVACIA AKTIVITA PRE ZÁKLADNÉ ŠKOLY

OD 14. DO 18. OKTÓBRA 2019

Súbežne s nastavením finančných rámcov na celoeurópskej a národnej úrovni pracujeme na ďalšej veľkej téme, ktorou je spotrebiteľ. V minulosti Slovensko svojou ľahkovážnosťou podcenilo vzdelávanie celej jednej generácie spotrebiteľov. Výsledkom je dnes fakt, že spoločnosť aj príchodom nadnárodných obchodných reťazcov a dovozom zahraničných potravín vytesnila domáce agropotravinárstvo na okraj svojho záujmu a všetku svoju pozornosť zamerala na dovtedy nepoznané – na zahraničné potraviny od neznámych výrobcov, s rôznou kvalitou, no hlavne lacné. Domáci výrobcovia potravín tak už roky zažívajú negatívne následky globalizácie a požierania domáceho trhu v priamom prenose.

Nemôžeme sedieť a čakať so založenými rukami, kto za nás otvorí spoločnosti oči. Práve poľnohospodári a potravinári sú tí, ktorí musia byť v prvom rade aktívni a musia vysvetľovať verejnosti, prečo je lepšie pre nich a aj pre krajinu, ak vložia do nákupného košíka slovenský jogurt alebo vajíčka zo slovenského chovu.

Aj preto už siedmy rok po sebe počas októbrového týždňa intenzívne spolupracujeme so základnými školami. Žiaci sa vďaka nášmu projektu Hovorme o jedle učia hravou formou dôležité fakty o zdravom stravovaní, význame potravín. Tvorivými súťažnými úlohami si zvyšujú vedomosti o pestovaní poľnohospodárskych plodín, chove zvierat a výrobe potravín.

V tomto ročníku sa do projektu Hovorme o jedle zaregistrovalo 407 základných škôl.

V tomto roku sme spustili druhý veľký projekt Podpor svoj odbor. K tejto súťažno-vzdelávacej aktivite nás inšpiroval nielen akútny nedostatok zamestnancov v agropotravinárstve, ale aj slabnúci záujem žiakov o štúdium na stredných odborných školách agropotravinárskeho zamerania.

Žiaci stredných odborných škôl budú vďaka súťaži Podpor svoj odbor vytvárať krátke videá o svojich študijných odboroch. Cieľom je pútavým spôsobom študijný odbor predstaviť a zároveň inšpirovať ôsmakov a deviatakov v základných školách, aby si podali prihlášky práve na tie SOŠ, kde sa dajú propagované odbory študovať. „Videoochutnávku“ študijných odborov si totiž môžu žiaci základných škôl pozrieť na YouTube kanáli PODPOR ODBOR. Práve ôsmaci a deviataci budú videá hodnotiť a rozhodnú o tých naj. V prvom ročníku projektu Podpor svoj odbor súťaží 52 stredných odborných škôl s agropotravinárskym zameraním.

Sme si vedomí toho, že slovenské poľnohospodárstvo a potravinárstvo sa konečne po rokoch stalo témou. Nie je deň, kedy by sa o chlebovom odvetví nehovorilo alebo nepísalo v médiách. Silu verejného tlaku a silu slova musíme využiť vo svoj prospech a skutočne aktívnym spôsobom zmeniť to, čo roky spôsobuje našim poľnohospodárom a potravinárom existenčné problémy. Nepremeškajme túto príležitosť. Na ďalšiu môžeme v budúcnosti čakať opäť roky!

Emil Macho, predseda Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory